

**Etap rejonowy Małopolskiego Konkursu Historycznego
dla uczniów gimnazjów województwa małopolskiego,**

w roku szkolnym 2014/2015

Instrukcja

Drogi Gimnazjalisto !

1. Przed Tobą zestaw 23 zadań konkursowych.
2. Na rozwiązanie zestawu masz 90 minut. Komisja konkursowa 15 minut przed końcem przypomni Ci o upływającym czasie.
3. Pracuj uważnie, używając jedynie atramentu koloru czarnego lub niebieskiego, pióra lub długopisu. Odpowiedzi udzielane przy użyciu ołówka nie będą oceniane.
4. Brudnopis nie podlega ocenie.
5. Nie podpisuj kartek imieniem i nazwiskiem.
6. Pamiętaj, aby nie używać korektora.
7. Wyłącz telefon komórkowy, jeśli go posiadasz.
8. **Staraj się, aby Twoja praca była czytelna.**
9. Pisz wyraźnie, nie stosuj skrótów, zapisuj słowa w pełnym brzmieniu. **Błędy w zapisie imion, nazwisk, nazw, pojęć lub terminów traktowane są jak błędy w zapisie dat i powodują utratę punktów.**

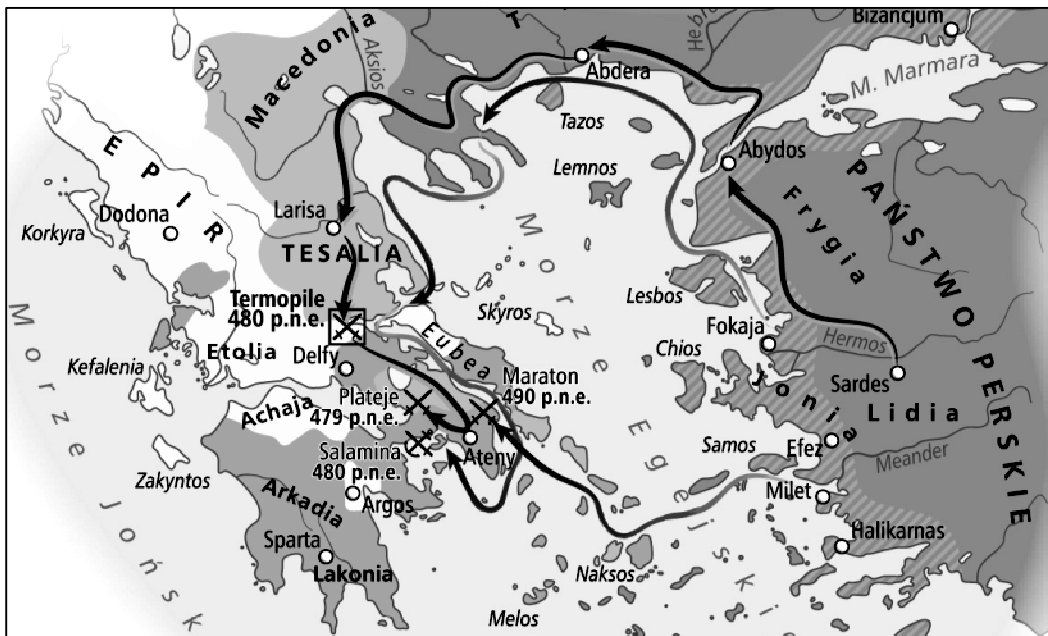
Stwierdzenie niesamodzielności pracy lub przeszkadzanie innym, spowoduje wykluczenie Cię z udziału w konkursie.

Życzymy Ci powodzenia
Organizatorzy konkursu i autor zadań

Zadanie 1. (0-1 pkt)

Na podstawie mapy i wiedzy pozaźródłowej wykonaj polecenie. Nadaj mapie właściwy tytuł podkreślając jedną z poniższych propozycji.

- A. Wojny grecko- perskie w latach 490 p.n.e do 479 p.n.e
- B. Przebieg powstania Jonów w latach 499 p.n.e. do 494 p.n.e.
- C. Wojna peloponeska w latach 431 p.n.e. do 404 p.n.e.
- D. Ziemie Hellenów w dobie najazdów perskich w latach 500 - 479 p.n.e

Zadanie 2. (0-1 pkt)

Na podstawie tekstu źródłowego i wiedzy pozaźródłowej odpowiedz na pytanie.

Fragment Dyktatu Papieskiego

3. Tylko on sam może biskupów składać z godności lub do nich przywracać.

7. Jedynie jemu samemu wolno, stosownie do wymagań czasu, nowe prawa wydawać, nowe gminy zakładać [...]

9. Tylko papieża stopy całować mają wszyscy książęta.

12. Jemu wolno władcami rozporządzać [a więc i cesarzy z tronu składać].

Dyktat papieski, w: Wiek ... w źródłach, oprac. M. Sobańska- Bondaruk, S.B. Lenard, W-wa 1997, s. 126-127.

Dokończ poniższe zdanie podkreślając właściwą odpowiedź spośród zaproponowanych.

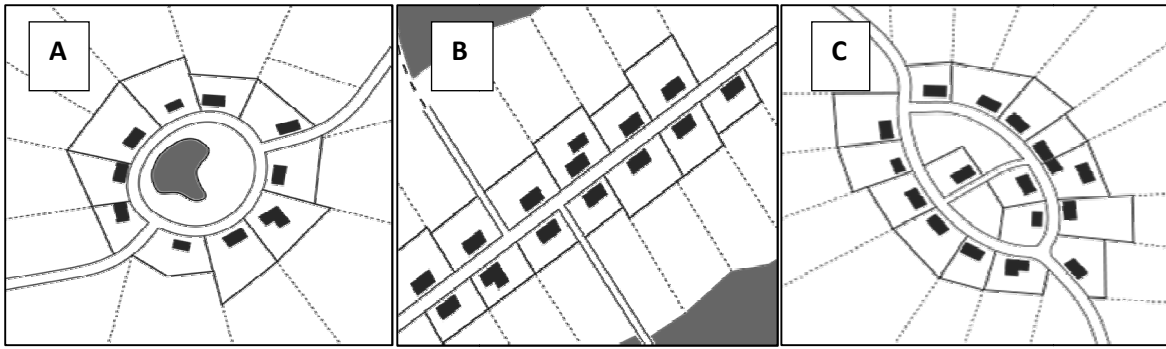
Postulaty zawarte w tekście źródłowym stały się przyczyną

- A. Rozłamu między katolikami i prawosławnymi
- B. Sporu papieża Grzegorza VII z królem Henrykiem IV
- C. Powołania do życia zakonu jezuitów

Zadanie 3. (0-3 pkt)

Poniżej znajdują się rysunki przedstawiające schematy układów przestrzennych wsi w średniowieczu.

Rozpoznaj je i podpisz właściwymi nazwami.

A..... B..... C.....

Zadanie 4. (0-2 pkt)

Wśród wymienionych pięciu wydarzeń wskaż to, które chronologicznie było pierwsze, i to, które było ostatnie. Wpisz cyfrę 1 przy wydarzeniu pierwszym i cyfrę 5 przy wydarzeniu ostatnim.

Lp.	Wydarzenie	Cyfra
A.	Układ w Wilnie nadający dożywotnio tytuł wielkiego księcia litewskiego Witoldowi.	
B.	Bitwa wojsk polskich z Krzyżakami pod Koronowem.	
C.	Chrzest władcy Litwy Mendoga.	
D.	Nadanie tytułu prymasa Mikołajowi Trąbie.	
E.	Przywilej nadany polskiemu rycerstwu w Koszycach przez Ludwika Węgierskiego.	

Zadanie 5. (0-5 pkt)

Na podstawie zamieszczonej ilustracji i wiedzy pozaźródłowej odpowiedz na pytania.

A. Przedstawione na ilustracji dzieło sztuki znajduje się w:

- miasto:(0-1 pkt)

- budowla:(0-1 pkt)

B. Podaj imię i nazwisko autora dzieła:

- (0-1 pkt)

C. Podaj narodowość autora dzieła:

- (0-1 pkt)

D. Określ wiek, w którym powstało dzieło:

..... (0-1 pkt)

Zadanie 6. (0-1 pkt)

Rozstrzygnij, które z podanych wydarzeń miały miejsce za panowania Kazimierza Jagiellończyka.

1. Powstanie Związku Pruskiego
2. Inkorporacja Prus
3. Wydanie *Statutu Łaskiego*
4. Zwycięstwo Piotra Dunina pod Świecinem

Wydarzenia, które miały miejsce za panowania Kazimierza Jagiellończyka oznaczono numerami (podkreśl właściwą odpowiedź):

- A. 1 i 2
- B. 1 i 3
- C. 2 i 3
- D. 2 i 4

Zadanie 7. (0-3 pkt)

Na podstawie tekstu źródłowego i wiedzy pozaźródłowej odpowiedz na pytania.

Relacja nuncjusza papieskiego (fragment) Juliusza Ruggieri

„Polska prowadzi handel nie tylko z sąsiadami, lecz i z odleglejszymi krajami. Całe prawie handlu skupienie jest w Gdańsku. W miesiącu sierpniu odbywa się tu wielki jarmark, od [dnia] św. Dominika czternaście dni i dłużej trwający, na który zbierają się Niemcy, Francuzi, Flamandy, Anglicy, Hiszpanie, Portugalczycy, i wtedy zawija do portu przeszło 400 okrętów naładowanych winem francuskim i hiszpańskim, jedwabiem, oliwą, cytrynami, konfiturami i innymi owocami hiszpańskimi, korzeniami portugalskimi, cyną i suknem angielskim. Zastają w Gdańsku magazyny pełne pszenicy, żyta i innego zboża, lnu, konopi, wosku, miodu, drzewa do budowy, solonej wołowiny i innych drobniejszych rzeczy, którymi kupcy swoje okręty na powrót ładują”

Juliusz Ruggieri, *Relacja nuncjusza papieskiego o Polsce z 1568 r.*, w: *Wiek XVI- XVIII w źródłach*, oprac. M. Sobańska- Bondaruk, S.B. Lenard, W-wa 1999, s.73.

A. Określ, jaki towar był przez Polskę eksportowany. Podkreśl właściwą odpowiedź. (0-1 pkt)

- a). wosk
- b). jedwab
- c). wino
- d). cyna

B. Określ, jaki towar był przez Polskę importowany. Podkreśl właściwą odpowiedź. (0-1 pkt)

- a). len
- b). miód
- c). oliwa
- d). pszenica

C. Rozstrzygnij, które ze zdań odnosi się do tekstu źródłowego. Podkreśl właściwą odpowiedź. (0-1 pkt)

- a). Sierpień był dla Gdańszczan jedynym miesiącem w roku wolnym od handlu.
- b). Odbiorcami polskich towarów były tylko kraje bezpośrednio sąsiadujące z Polską.
- c). Podstawą gospodarki polskiej była produkcja rolnicza.
- d). Jednym z licznych miejsc, w których handlowano z kupcami zagranicznymi był Gdańsk.

Zadanie 8. (0-5 pkt)

Na podstawie mapy i wiedzy pozaźródłowej odpowiedz na poniższe pytania.

A. Określ państwo, z którym Rzeczpospolita toczyła wojnę przedstawioną na mapie: (0-1 pkt)

.....

B. Podaj nazwę konfliktu przedstawionego na mapie: (0-1 pkt)

.....

C. Podaj imię (imiona) oraz dynastię władcy, który wówczas zasiadał na polskim tronie: (0-1 pkt)

.....

D. Podaj nazwę terytorium, które uniezależniło się od Polski w czasie tego konfliktu: (0-1 pkt)

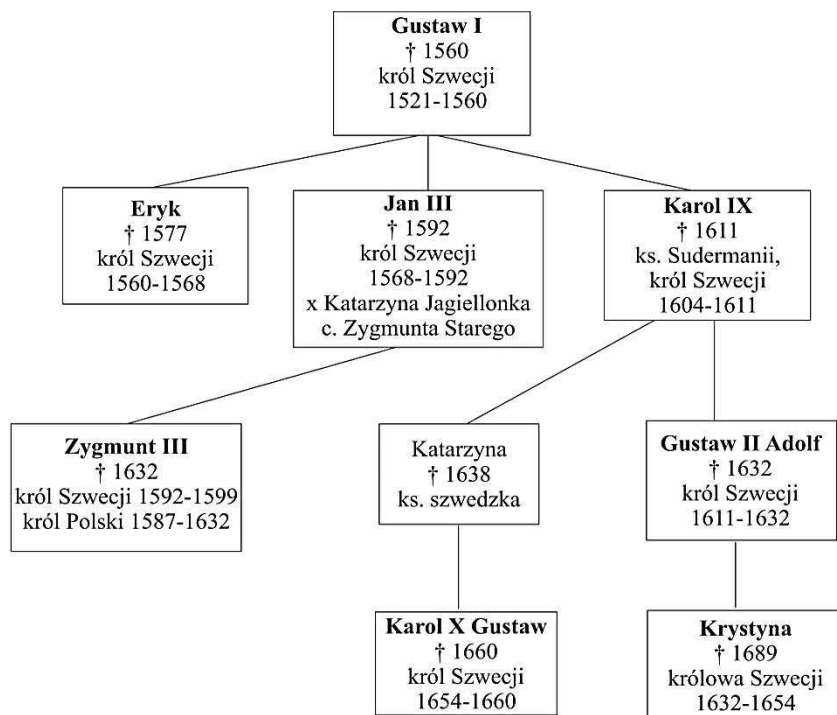
.....

E. Podaj miejsce i datę pokoju zawartego po wojnie przedstawionej na mapie: (0-1 pkt)

.....

Zadanie 9. (0-5 pkt)

Na podstawie drzewa genealogicznego i wiedzy pozaźródłowej rozstrzygnij, które zdania w tabeli są prawdziwe, a które fałszywe. W wyznaczone miejsca tabeli wpisz całe słowo „prawda” lub „fałsz”. Pamiętaj, by nie stosować skrótów przy zapisie.

Lp.	Zdanie	„prawda” lub „fałsz”
1.	Fragment drzewa genealogicznego przedstawia władców z dynastii Wazów rządzących jedynie w Szwecji.	
2.	Zygmunt III panował w Szwecji do początków XVII wieku i został pozbawiony tronu przez Karola Sudermańskiego.	
3.	Karol IX był władcą Szwecji w czasie bitwy pod Kircholmem, w której armia szwedzka odniosła zwycięstwo nad wojskami polskimi.	
4.	Karol IX był stryjem króla polskiego Zygmunta III.	
5.	Matka Zygmunta III była siostrą ostatniego króla Polski z dynastii Jagiellonów.	

Zadanie 10. (0-1 pkt)

Podkreśl szereg, w którym uporządkowano chronologicznie wydarzenia.

- Wyprawa Jana III Sobieskiego pod Wiedeń; oblężenie Jasnej Góry przez Szwedów; wybuch powstania Chmielnickiego; pokój z Rosją w Polanowie.
- Wybuch powstania Chmielnickiego; pokój z Rosją w Polanowie; oblężenie Jasnej Góry przez Szwedów; wyprawa Jana III Sobieskiego pod Wiedeń.
- oblężenie Jasnej Góry przez Szwedów; wyprawa Jana III Sobieskiego pod Wiedeń; wybuch powstania Chmielnickiego; pokój z Rosją w Polanowie.
- pokój z Rosją w Polanowie; wybuch powstania Chmielnickiego; oblężenie Jasnej Góry przez Szwedów; wyprawa Jana III Sobieskiego pod Wiedeń.

Zadanie 11. (0-3 pkt)

W tabeli znajdują się krótkie teksty zawierające wybrane reformy wprowadzone przez władców europejskich. Uzupełnij tabelę wpisując w wyznaczone miejsca oznaczenia literowe przyporządkowane władcom, wybierając spośród podanych.

- Ludwik XIV
- Piotr I Wielki
- Fryderyk Wilhelm I
- Karol XII
- Józef II

Lp.	Reformy w państwie	Oznaczenie literowe władcy
1.	W trosce o chłopów zniósł poddaństwo; rozbudował sieć szkół elementarnych; zapewnił wolność religijną wszystkim wyznaniom chrześcijańskim; zlikwidował część zgromadzeń zakonnych, a środki uzyskane ze sprzedaży przeznaczył na pensje dla księży parafialnych.	
2.	Przeprowadził gruntowną reformę armii, a dzięki swojemu zamiłowaniu do wojska zyskał przydomek „króla kaprała”; wzmocnił administrację państwową obsadzając urzędy zaufanymi ludźmi.	
3.	Całkowicie podporządkował sobie Kościół; unowocześnił armię; zbudował flotę wojenną, nową stolicę; otworzył Akademię Morską i Akademię Nauk; wprowadził reformy obyczajowe w swoim państwie.	

Zadanie 12. (0-5 pkt)

Na podstawie tekstu źródłowego i wiedzy pozaźródłowej odpowiedz na pytania.

Reformy wojskowe sejmu „niemego”

„[Z powodu] niezgody domowej i postronnych [najazdów] Rzeczypospolitą [...] ratować musimy [...]. Udało się nam stanom Rzeczypospolitej [...] niektóre punkty oprócz konstytucji obwarować.

Ponieważ niepoliczonymi stratami doświadczyliśmy tego, że bez własnego regularnego wojska i regularnej [dla niego] płacy, nigdy bezpiecznie i z honorem utrzymać się nie możemy; zważając z drugiej strony niedostatek kraju całego, postanowiliśmy liczbę wojska koronnego dawniejszego trzydziestotysięcznego zredukować do liczby, jak następuje: 18 tysięcy – 3924000 złotych a w Wielkim Księstwie Litewskim 6 tysięcy – 2046000 złotych.”

M. Ferenc, *Epoka nowożytna. Teksty źródłowe. Tematy lekcji i zagadnienia do historii w szkole średniej*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 2001, s. 191–192.

A. Podaj datę roczną obrad sejmu. (0-1 pkt)

-

B. Napisz, która z wojen miała zasadniczy wpływ na decyzję o potrzebie reformy wojska: (0-1 pkt)

-

C. Podaj jeden z czynników decydujących o słabości militarnej państwa, na który zwraca uwagę cytowany dokument.(0-1 pkt)

-

D. Określ, jaki charakter miała mieć cała armia Rzeczypospolitej Obojga Narodów po reformie oraz jaka miała być jej liczebność:

a). miała być to armia:.....(0-1 pkt)

b). liczebność całej armii miała wynosić:.....(0-1 pkt)

Zadanie 13. (0-2 pkt)

Na podstawie tekstu źródłowego i wiedzy pozaźródłowej odpowiedz na pytania.

Fragment encyklopedii „Nowe Ateny...”

„**Koń** jaki jest, każdy widzi.

Mysz, choć podły zwierz i mały, ale wielkiej szkody czynicielka. W Arabii się znajdują większe niż nasze koty, na nogach jak człek chodzące[...].

Słoń, po Łacinie Elephas, z Zwierząt największy, że zwierz jest wielki, wiele też o sobie ma do mówienia materii. Przypisują mu [...], pojętość wielką we wszystkim. Pismo nawet pojmuje i swoim nosem długim albo trąbą,[...] mówiąc, [...]pisze.

Co robić na ból zębów?

Wyjąć ząb kretowi żywemu, puścić go, tym zębem ból zębów leczyć będziesz [...] Albo też kość wyjąć z uda bufona, alias ziemnej żaby, tą kością zębów się dotykać, przestaną boleć[...]

Jak Grad odwrócić?

Powiadają niektórzy, iż chmurze gradowej pokazać wielkie zwierciadło, i przeciwko niej wystawić, kędy inędy obróci się.”

A. Określ, w którym wieku powstał powyższy tekst: (0-1 pkt)

B. Ustal podstawy, na których opierają się zawarte w tekście źródłowym informacje, podkreślając jedną z zaproponowanych odpowiedzi: (0-1 pkt)

- a). eksperymentach naukowych autora źródła
- b). przesądach i podaniach zasłyszanych przez autora źródła
- c). rzetelnej wiedzy popartej badaniami ówczesnych naukowców europejskich

Zadanie 14. (0-1 pkt)

Przeanalizuj treść zamieszczonej poniżej mapy i zaproponuj dla niej tytuł. Powinien on zawierać: określenie tematu, przestrzeni i czasu, np. *Osadnictwo niemieckie w Polsce od XIII do XIV wieku*

Tytuł mapy:

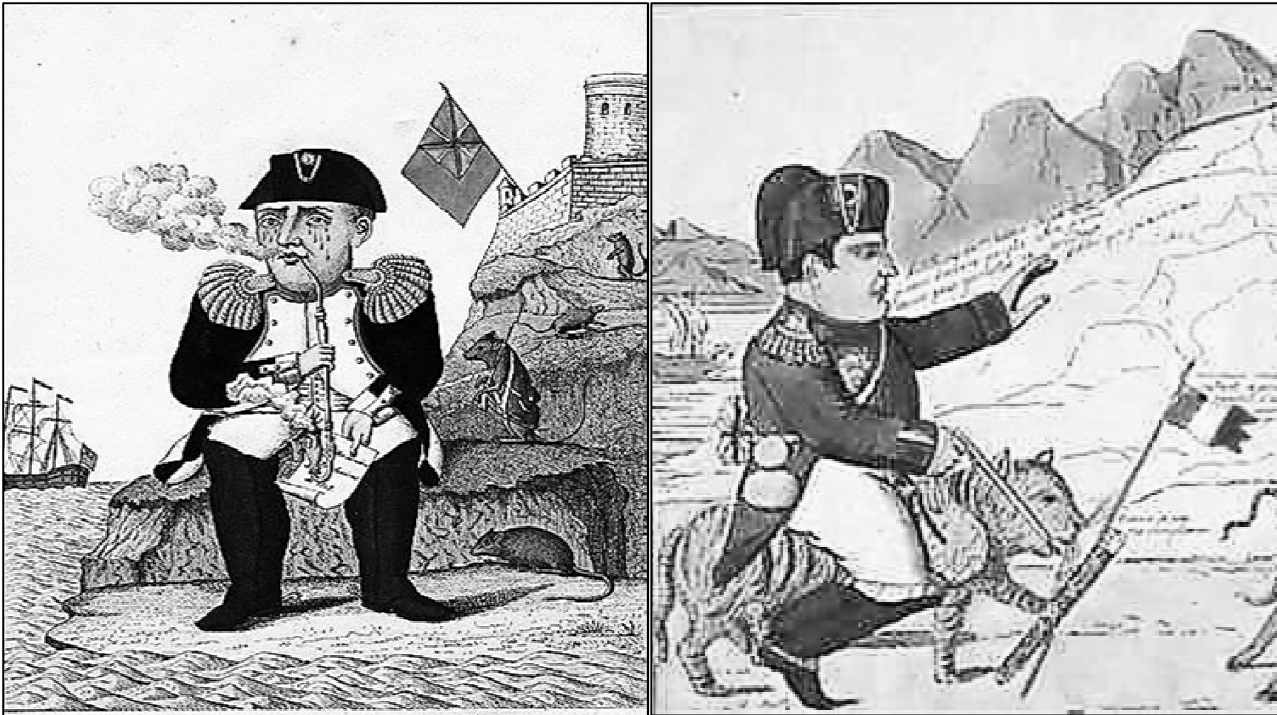
.....

Zadanie 15. (0-1 pkt)

Na podstawie ilustracji i wiedzy pozaźródłowej wykonaj polecenie. Podaj imię i nazwisko postaci, która została przedstawiona na rysunkach satyrycznych.

Jest to:

Zadanie 16. (0-4 pkt)

Na podstawie tekstu źródłowego i wiedzy pozaźródłowej odpowiedz na poniższe pytania.

„Królestwo było wycieńczone po wojnach. Przy niesprężystej administracji podatki nie wpływały – tak, że dochody nie wystarczały nawet na opłacenie wojska. Rada Administracyjna zdała cesarzowi raport [...] i jako jedyny środek zaradczy wносиła na zmniejszenie wojska. Na ten raport odpowiedział cesarz bardzo ostro. Utrzymanie wojska było warunkiem istnienia Królestwa Polskiego.

Wtenczas książę Lubecki dowodził, że Królestwo może wydatkom zadość uczynić, lecz potrzebna jest gruntowna zmiana w administracji finansów. Wskutek tego został mianowany ministrem finansów.

Gdy książę objął ministerstwo, całkowity dochód Królestwa wynosił 55 milionów złotych polskich, właśnie tyle ile wynosiły wydatki na wojsko [...]. Przy końcu administracji księcia Lubeckiego dochód państwa podniósł się [...] na 88 milionów. Płace wojskowe i cywilne, zaległe i bieżące regularnie wypłacane. W skarbie publicznym była rezerwa około 80 milionów. Budowano gościńce [drogi], kopano kanały i inne wykonywano roboty publiczne. Podatki wpływały bez trudności.”

Królestwo kongresowe i powstanie listopadowe. W świetle źródeł przedstawił Bronisław Pawłowski, Kraków 1923, s. 6.

A. Podaj nazwę organu, którego częścią w 1815 r. była Rada Administracyjna: (0-1 pkt)

.....

B. Określ, jaki był stan dochodów Królestwa Polskiego tuż po jego utworzeniu: (0-1 pkt)

.....

C. Wyjaśnij, dłaczego ministrem finansów został mianowany książę Lubecki: (0-1 pkt)

.....

D. Rozstrzygnij, czy działania Lubeckiego przyczyniły się do ożywienia gospodarczego Królestwa Polskiego: (0-1 pkt)

.....

Zadanie 17. (0-1 pkt)

Na podstawie ilustracji i wiedzy pozaźródłowej wykonaj polecenie.

Określ, jakie wydarzenie z okresu powstania listopadowego zostało przedstawione na obrazie. Pamiętaj, by podać miejsce i głównego bohatera wydarzenia.

.....
.....

Zadanie 18. (0-2 pkt)

Do podanych tytułów dzieł dopisz ich autorów. Odpowiedź wybierz spośród podanych w ramce propozycji i wpisz w wykropkowane miejsca.

Kornel Ujejski; Stanisław Kostka Potocki; Alojzy Szczesny Feliński; Samuel Bogumił Linde;

A. „Słownik języka polskiego” -

B. „Podróż do ciemnogrodu” -

Zadanie 19. (0-5 pkt)

Na podstawie tekstu źródłowego i wiedzy pozaźródłowej odpowiedz na pytania.

Depesza ministra spraw zagranicznych Francji Drouyen de Lhuys do ambasadora Francji w Petersburgu, księcia Montebello, w sprawie polskiej z 10 kwietnia 1863 r.

„Mości Księżę! Powstanie, którego terenem jest obecnie Królestwo Polskie, obudziło wśród niewzruszonego, zdawałoby się, spokoju Europy żywy niepokój.

[...] Rząd JCM spełnia więc swój obowiązek zwracając się do dworu rosyjskiego, by poczynić uwagi nad obecnym stanem rzeczy [...]. Powstaniu polskiemu, Mości Księżę, nadaje wyjątkowe znaczenie ta okoliczność, że nie jest ono skutkiem chwilowego kryzysu [...]. Te periodycznie powtarzające się wstrząsy [...] dowodzą [...] bezsilno[ci] kombinacji, za pomocą których usiłowano dotąd pogodzić Polaków z nadanym im położeniem.

Z drugiej strony te zbyt częste zamieszki stają się za każdym razem przedmiotem obaw i niepokoju. Ponieważ Polska leży w środku kontynentu, poruszenia na jej terenie przenoszą się na kraje sąsiednie, a odbicie ich daje się odczuć w całej Europie [...]. Wydarzenia te [...], nie tylko niepokojąco podniecają umysły, lecz gdy potrwać dłużej, mogą naruszyć stosunki między rządami [...]. Jest zatem w interesie wszystkich mocarstw stanowcze zażegnanie stale powtarzającego się niebezpieczeństwa. Mamy nadzieję, Mości Księżę, że dwór rosyjski przyjmie te spostrzeżenia z uwagą [...]. Ufamy, że [...] uzna stosowność wyszukiwania środków, by przywrócić Polsce trwały spokój.

Zostawisz Wasza Ekscelencja księciu Gorczakowowi odpis tej depeszy.”*

*Aleksander Gorczakow (1798-1883) – minister spraw zagranicznych Rosji

Teksty źródłowe do nauki historii w szkole, nr 35, Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych, Warszawa 1959, s. 36-37.

A. Określ, jak rządy państw europejskich zareagowały na wieść o powstaniu w Królestwie Polskim: (0-1 pkt)

.....

B. Podaj jedną, możliwą konsekwencję powstania, która zwróciła uwagę ministra spraw zagranicznych Francji: (0-1 pkt)

.....

C. Napisz, кто był władcą Francji w 1863 r. Podaj jego:

- imię (imiona) :(0-1 pkt)

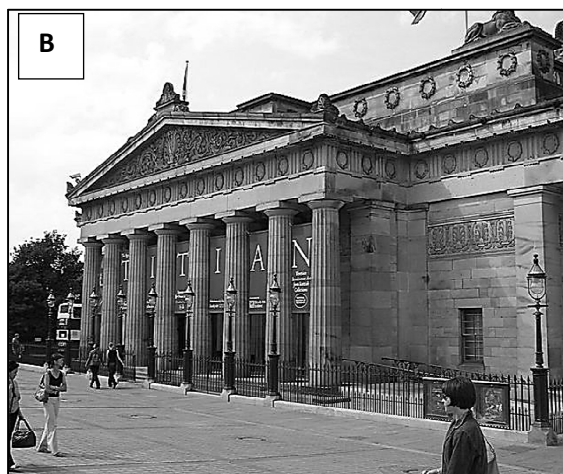
- nazwisko rodowe :(0-1 pkt)

- czas panowania :(0-1 pkt)

Zadanie 20. (0-2 pkt)

Przyporządkuj rysunkom właściwe podpisy, umieszczając je w wykropkowanych miejscach. Skorzystaj z propozycji umieszczonych w ramce.

budowla barokowa; budowla klasycystyczna; budowla renesansowa; budowla secesyjna

A..... B.....

Zadanie 21. (0-1 pkt)

Podkreśl szereg, w którym uporządkowano chronologicznie wydarzenia.

- A. Utworzenie Polskiego Towarzystwa Historycznego; odsłonięcie pomnika Adama Mickiewicza w Krakowie; otwarcie grobowca Kazimierza Wielkiego; powstanie Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie.
- B. Otwarcie grobowca Kazimierza Wielkiego; utworzenie Polskiego Towarzystwa Historycznego; powstanie Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie; odsłonięcie pomnika Adama Mickiewicza w Krakowie.
- C. Odsłonięcie pomnika Adama Mickiewicza w Krakowie; otwarcie grobowca Kazimierza Wielkiego; utworzenie Polskiego Towarzystwa Historycznego; powstanie Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie.
- D. Otwarcie grobowca Kazimierza Wielkiego; powstanie Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie; utworzenie Polskiego Towarzystwa Historycznego; odsłonięcie pomnika Adama Mickiewicza w Krakowie.

Zadanie 22. (0-5 pkt)

Na podstawie mapy i wiedzy pozaźródłowej wykonaj polecenia. Uporządkuj informacje wynikające z mapy, wpisując cyfry odpowiadające państwom, które na przełomie XIX i XX w. utworzyły :

A. Trójporozumienie- (0-1 pkt)

B. Trójprzymierze- (0-1 pkt)

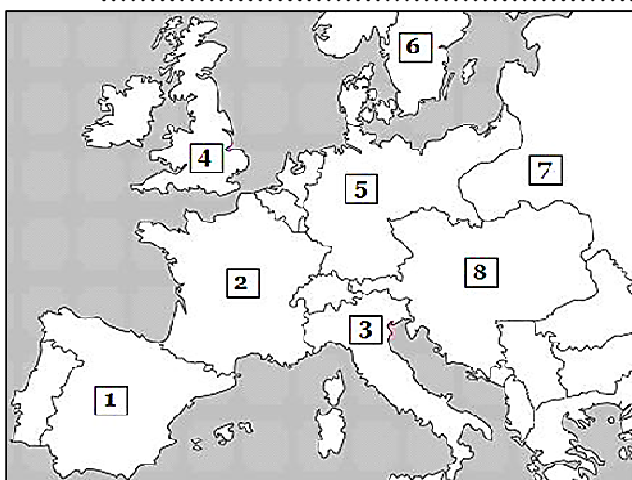
C. Nie należały do żadnego z tych bloków-(0-1 pkt)

D. Podaj nazwę państwa, które odstąpiło w pierwszych latach działań wojennych od zawartego sojuszu:

.....(0-1 pkt)

E. Podaj nazwę państwa, które odstąpiło pod koniec działań wojennych od zawartego sojuszu:

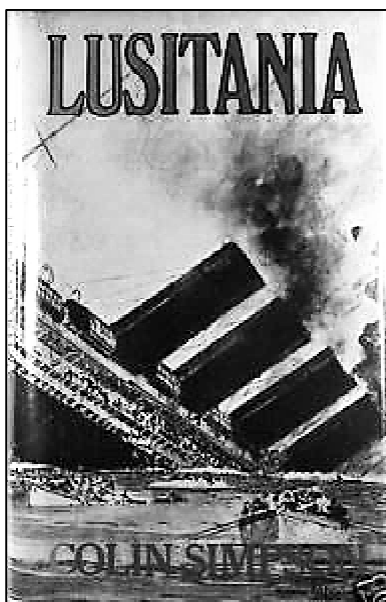
.....(0-1 pkt)

Zadanie 23. (0-1 pkt)

Na podstawie ilustracji i wiedzy pozaźródłowej wybierz jedną, prawidłową odpowiedź i podkreśl ją.
Wydarzenie przedstawione na ilustracji stało się przyczyną:

- Przełamania blokady kontynentalnej zastosowanej przez Niemcy wobec państw ententy
- Ofensywy morskiej Wielkiej Brytanii na Morzu Północnym
- Zastosowania na szeroką skalę okrętów podwodnych w działaniach zbrojnych przez Niemcy
- Pośrednią przyczyną przystąpienia Stanów Zjednoczonych do I wojny światowej

Zatopienie statku pasażerskiego *Lusitania* na Atlantyku 7 maja 1915 r.

BRUDNOPIS.

Nr zadania	Max liczba punktów możliwych do uzyskania w poszczególnych zadaniach	Liczba punktów uzyskanych przez uczestnika w każdym zadaniu
1.	1	
2.	1	
3.	3	
4.	2	
5.	5	
6.	1	
7.	3	
8.	5	
9.	5	
10.	1	
11.	3	
12.	5	
13.	2	
14.	1	
15.	1	
16.	4	
17.	1	
18.	2	
19.	5	
20.	2	
21.	1	
22.	5	
23.	1	
Łączna liczba pkt uzyskanych przez uczestnika	Max. : 60 pkt	Uczestnik uzyskał :

Ostatecznie uczestnik uzyskał (po weryfikacji) punktów :

Czytelny podpis osoby sprawdzającej :

Czytelny podpis osoby weryfikującej :